

Exil în pământul uitării

Așa cum ne-a bucurat faptul că noul Teatru de Balet din Sibiu a abordat una dintre tematicile culturale ale acestui an prin *Trilogia Ionesco*, montată de Monica Fotescu Uță, tot astfel salutăm intrarea în sfera dansului a acelei dezbateri larg europene asupra creației și vieții lui Barbu Fundoianu, prin spectacolul *Exil în pământul uitării*.

La Centrul Național al Dansului București s-a întâmplat un lucru care nu se mai petrecuse cam de mult: s-a dansat. Mult și cu miez. Adică ceea ce au vrut să transmită creatorii spectacolului *Exil în pământul uitării*, prezentat de curând acolo, au făcut-o prin mijloacele artistice ale mișcării, în cadrul unei formule de teatru-dans, în care dansul a fost principalul pion în configurarea piesei. Este primul lucru care trebuie spus în legătură cu acest spectacol, în actualul context în care majoritatea coregrafilor de dans contemporan de la noi au eliminat complet dansul din demersul lor artistic, sau l-au marginalizat, reducându-l la nivelul unei anexe, care însoțește,

eventual, mișcarea unor obiecte, care devin astfel adevăratele eroine ale «spectacolului». A avut întrutotul dreptate Florin Fluieraș, unul dintre reprezentanții acestei direcții, când, la o întâlnire petrecută nu demult la Centrul Național al Dansului București, a spus că dansatorii noștri de dans contemporan se regăsesc mai curând în formele de *performance* din artele plastice ale anilor '60 - '70 - '80, decât în dansul de la *Nocturnele* lui Miriam Răducanu sau de la spectacolele companiei Contemp. Firește, pentru că în spectacolele de dans contemporan de atunci mișcarea era modalitatea de exprimare a oricărei idei sau

trăiri. Astăzi se teoretizează mult pe tema corpului, dar corpul și posibilitățile lui de expresie sunt reduse adesea la simpla lui prezență ca obiect și nu ca subiect care se exprimă pe sine. În această situație, cei care practică această formulă de expresie scenică trebuie să își găsească o altă modalitate de a se prezenta pe ei înșiși, pentru că nu mai au acoperire atunci când se denumesc coregrafi.

Andreea Tănăsescu, creatoarea spectacolului *Exil în pământul uitării*, este însă în mod cert o coregrafă, și anume o creatoare care ne-a propus o formulă complexă de spectacol, prin care a reușit să ne transpună într-un univers poetic și totodată tensionat. Un univers asemenea celui al creației și al vieții lui Barbu Fundoianu – Benjamin Fondane, poetul, eseistul și «intelectualul de o rară calitate umană», cum îl caracterizează Mircea Martin, scriitor român de origine ebraică, emigrat în Franța la începutul secolului XX și ucis la Auschwitz în 1944. În România, s-au comemorat cei 65 de ani de la moartea sa printr-o serie de manifestări culturale, simpozioane, colocvii și numere speciale de revistă închinat lui, cărora li se adaugă și acest spectacol al Andreei Tănăsescu, iar în Franța, Le Mémorial de la Shoah din Paris a deschis în octombrie o expoziție consacrată vieții și operei sale, inclusiv a celei românești, cu dezbateri care vor dura până în ianuarie.

Așa cum ne-a bucurat faptul că noul Teatru de Balet din Sibiu a abordat una dintre tematicile culturale ale acestui an, prin *Trilogia Ionesco*, montată de Monica Fotescu Uță, tot astfel salutăm intrarea în sfera dansului a acelei dezbateri larg europene, asupra creației și vieții lui Barbu Fundoianu, prin spectacolul *Exil în pământul uitării*. De altfel, însăși realizarea lui este rezultatul unei încrengături culturale europene, fiind

conceput cu sprijinul Centrului Național al Dansului București, al Centrului de Cultură «George Apostu» din Bacău, dar și al Programului Cultural Elveția în România și dezvoltat în cadrul unei rezidențe ArtistNe(s) la Luxemburg, management-ul fiind asigurat de unul dintre cei mai buni coordonatori de proiecte de la noi, Cosmin Manolescu. În același spirit, de cooperare a câtorva domenii ale artei scenice, spectacolul reunește dansul, interpretat de Vanda Ștefănescu, Andreea Tănăsescu însăși, Sanno Momo Peter și Valentin Stoica, cu textele rostite de actorii Alexandra Ioniță și Richard Bovnoczky și cu omulețul mânuit de artistul păpușar Ana Crăciun, cărora li se alătură, în strânsă interdependență, proiecțiile artistului media Vali Chincisan, scenografia cu trei semnături, Ana Crăciun, Andreea Tănăsescu și Nela Voicu și colajul muzical realizat de Andrei Constantinescu. Un lucru esențial este însă faptul că toți artiștii implicați colaborează în așa fel încât spectacolul este un tot unitar, în care nu doar dansatorii ci și actorii dansează, chiar remarcabil de bine, iar artistul păpușar se integrează și el, în unele momente, mișcării scenice.

Textele preluate din Barbu Fundoianu – Benjamin Fondane – sunt interogații și strigăte ultimative, sentințe

necreuțătoare asupra stadiului în care ajunsese atunci omenirea și în care se află și astăzi, și dureroase constatări, destinate neuitării: «Am avut un chip. Un chip de om» Și acest chip nu trebuie să dispară, spectacolul dorindu-se a fi, și reușind a fi, «un strigăt împotriva uitării». Colajul muzical, foarte bun, asociază arii de operă cu șueratul unor șrapnele, o muzică apăsătoare cu șlagăre care sunt departe însă de a aduce o notă serenă, întregul spectacol evoluând într-o atmosferă încordată, încărcată de neliniște, hipertensionată. Interpretii se izbesc adesea de ziduri invizibile

dincolo de care nu pot trece, capetele omenești zboară prin scenă ca niște mingii și omulețul-păpușe asistă la toate acestea, uneori fiind și el antrenat în iureșul scenei. Partituri întinse sunt încredințate Vandei Ștefănescu și lui Valentin Stoica, foarte buni dansatori de dans contemporan. Ultimul este angajatul Operei Naționale București, unde a făcut roluri de prim balerin, dar în mod cert este precumpănitor dotat pentru formele de dans pe care le face în acest spectacol, după cum și la Operă a excelat, pe o linie asemănătoare, în *Acarul din coșmar*, personaj din spectacolul *Anna Karenina*, în coregrafia lui Ioan Tugearu. Vanda Ștefănescu și Valentin Stoica, evoluând împreună sau fiecare separat, susțin, cu linia expresivă a corpurilor lor, o parte însemnată a întregului spectacol, cărora li se alătură toți ceilalți interpreți, formând împreună o echipă omogenă și total dăruită ideii spectacolului.

Absolventă a Universității Naționale de Teatru și Film București, Andreea Tănăsescu a obținut licența și masterul în cadrul departamentului «Art du Spectacle» al Universității Paris 8, și apoi doctoratul în muzică la Universitatea Națională de Muzică București, prezentând spectacole, în calitate de coregraf și dansator, la o serie de Festivaluri din România și din străinătate. Spectacolul ei, desfășurat de curând la Centrul Național al Dansului București, a scos din uitare - alături de toate celelalte manifestări din România și din Franța - nu numai creația și viața exemplară a unui om care nu și-a salvat propria viață dacă prin acest gest ar fi trebuit să-și sacrifice libertatea interioară, ci a scos din uitare și posibilitățile de exprimare ale corpului omenesc, instrument sensibil, capabil să pună în valoare idei contemporane, deschizând astfel o cărare aparte în sfera mai largă a dansului de astăzi de la noi.

Liana TUGEARU

